

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE
COORDONATE ALE CERCETĂRII VIZUALE -
DE LA DESEN LA NOILE MEDIA

Conf. univ. dr. Eugen Alexandru Gustea

Prezenta *Teză de Abilitare* este rezultatul unui amplu proces de autoanaliză pe care m-am hotărât să-l efectuez la mai bine de douăzeci de ani de la momentul debutului activității mele didactice, artistice și științifice, într-un moment ce mi-am permis să-l cataloghez ca fiind unul al deplinei maturități profesionale și creatoare. Perspectiva din care aleg să mă raportez la propriul parcurs profesional este una duală, ce implică deopotrivă întocmirea unui bilanț cu toate părțile bune ale activității mele de până acum dar și cu cele de natură a fi îmbunătățite, precum și realizarea unei proiecții în viitor prin elaborarea unor strategii și identificarea unor noi obiective, iar în măsura în care acest lucru este posibil, schițarea unor potențiale trasee ale evoluției profesionale ulterioare. Dat fiind activitatea deosebit de variată pe care am avut-o în ultimele două decenii, pe care o caracterizez drept una de tip caleidoscopic, ținând cont de multitudinea de discipline și de arii de interes care m-au atras și în care am activat, aleg să structurez prezenta lucrare pe patru mari direcții, care acoperă în ordinea menționării lor în teză, zona preocupărilor științifice și teoretice, pe cea a parcursului meu didactic, activitatea artistică cu nenumăratele domenii pe care le-am abordat și nu în cele din urmă experiența managerială dobândită în acest răstimp.

Primul capitol al tezei, dedicat carierei academice și experienței științifice, este deschis de o amplă analiză a cercetărilor de ordin teoretic desfășurate cu ocazia studiilor doctorale finalizate în anul 2007, cu lucrarea intitulată *“Deschideri și direcții în arta noilor media”* pentru care am obținut calificativul *Magna cum Laudae*. Subiectul tratat este unul prin excelență pluridisciplinar, situat la confluența artelor vizuale cu zona cercetării științifice și cu cea a tehnologiilor informaționale, fiind vorba de un domeniu aflat în plină evoluție și transformare, la a cărui geneză avem șansa să asistăm în direct și care îmi prilejuiește un incitant parcurs teoretic. Atât cât îmi poate permite cadrul tezei de abilitare tratez succint principalele idei, teme de cercetare și concluzii pe care le-am formulat, punând totodată accentul pe contribuția personală și gradul de originalitate al lucrării doctorale. Nu în ultimul rând țin să subliniez faptul că cercetarea doctorală a constituit un punct de plecare în dezvoltarea cursului *“Grafică pe computer - tehnici multimedia”* adresat studenților masteranzi de la Departamentul Grafică al Universității Naționale de Arte din București. În continuarea acestei prime secțiuni a tezei de abilitare tratez subiectul parcursului meu academic care în momentul de față acoperă peste două decenii, încercând să scot în evidență multitudinea influențelor pozitive și procesele formative care au determinat evoluția traseului profesoral. Sunt aduse în discuție ariile de interes didactic, cursurile pe care le-am susținut în decursul anilor, dar și rezultatele obținute, reușind să delimitez o vastă arie de preocupări care de altfel a stat și la baza subtitlului ales pentru lucrarea de față, *“de la desen la noile media”*. În dorință de a ilustra și mai bine acest lucru urmează o amplă descriere a două dintre cursurile pe care le susțin, care sper eu sunt reprezentative pentru întreaga mea activitate didactică, și anume *“Tehnici de reprezentare plastică - Bazele desenului”* și *“Grafică pe computer - tehnici multimedia”*, primul adresat studenților de la nivelul de licență și cel de-al doilea celor de la nivel masteral. Așa cum reiese din descrierea lor, ambele cursuri dețin în accepțiunea mea un rol formativ fundamental, noțiunile predate, temele practice parcurse și obiectivele atinse fiind de natură a dezvolta creativitatea și gândirea critică a studenților, totodată oferindu-le competențele tehnice necesare dar și elementele conceptuale indispensabile

în dezvoltarea unui laborator al căutărilor personale. Cu referire directă la zona preocupărilor teoretice dar și la cea a interesului didactic manifestat în arealul noilor media, identific și potențialul meu de coordonare, pe viitor, a studenților din ciclul doctoral, competențele științifice și profesionale acumulate până la acest moment fiind de natură, în opinia mea, a favoriza un astfel de parcurs. Închei acest prim subcapitol dedicat carierei academice și științifice cu o secțiune care tratează interesul meu pentru zona teoretică, cu precădere centrat pe noile media dar mai nou și pe alte subiecte, trecând în revistă o serie de articole apărute în ultimii zece ani în reviste și publicații de specialitate sau prezentate în sesiuni de comunicări științifice. Am speranța ca această secțiune să fie elocventă în a releva modul în care ideile și noțiunile abordate la nivelul cercetării doctorale s-au dezvoltat în anii ce au urmat, generând noi trasee de investigație și rute de cercetare, redesenând în permanență orizontul meu cognitiv și permițându-mi formularea unor puncte de vedere personale care s-au oglindit atât în demersul meu didactic, cât și în activitatea de creație și cercetare artistică pe care am desfășurat-o.

A doua parte a primului capitol, care vizează prezentarea și analiza parcursului meu de până acum, face referință la evoluția carierei mele în zona creației și a cercetării artistice, o componentă deosebit de importantă a activității mele ce a marcat în decursul timpului atât traseul didactic cât și pe cel desfășurat în sfera cercetării teoretice. Țin să evidențiez faptul că parcursul meu artistic și, prin extensie, cel profesional din ultimele două decenii a îmbrăcat multiple forme, eu personal fiind atras deopotrivă de zona creației artistice autonome, dar și de nenumăratele genuri specifice domeniului aplicativ al graficii. Astfel, secțiunea este structurată în cinci mari direcții menite a descrie genurile artelor grafice și nu numai ale acestora, în care am activat cu precădere, realizând creații demne de amintit în lucrarea de față, acestea fiind în ordinea menționării lor desenul, gravura și ilustrația, designul grafic și designul editorial, designul pentru mediul on-line și designul multimedia, fotografia și nu în ultimul rând activitatea curatorială. Fiecare domeniu al creației mele artistice este analizat într-o secțiune dedicată unde încerc să descriu detaliat atât resorturile intime sau afinitățile creative care m-au făcut să mă apropiu de zona respectivă, evoluția cronologică

a activității mele în arealul descris și nu în cele din urmă creațiile, proiectele de cercetare, manifestările expoziționale și realizările semnificative care au marcat parcursul respectiv. Sunt menționate, de asemenea principalele instituții formative, *Universitatea Națională de Arte din București* sau *Universitatea de Artă și Design din Helsinki - UIAH* și rolul pe care acestea l-au avut în direcționarea mea spre un domeniu sau altul al creației artistice, precum și instituțiile importante cu care am colaborat sau în care am activat în decursul timpului, *Centrul Internațional pentru Artă Contemporană din București - CIAC*, *Centrul Educația 2000+*, *Editura Fundației Culturale Române*, *Editura Humanitas*, *Editura Humanitas Educațional*, *Editura Curtea Veche*, *Galeria Atelier 35*, *UNA Galeria* sau *Galeria Posibilă* pentru a nu menționa decât pe câteva dintre acestea și, nu în ultimul rând, personalitățile din lumea artei și nu numai, care mi-au marcat parcursul în ultimii douăzeci de ani. Secțiunea dedicată creației artistice se încheie prin descrierea a șase lucrări semnificative din fiecare areal mai sus menționat, fiind vorba atât de proiecte de cercetare artistică, de creații autonome sau de lucrări din zona aplicativă a artelor grafice, tot atâtea realizări menite a contura cu acuratețe profilul meu profesional și arealul preocupărilor artistice precum și nivelul de complexitate al demersului creativ. În ordinea menționării lor lucrările descrise sunt proiectul de cercetare artistică și cartea de artist *“Tristan Tzara - 5 poems”*, proiectul de cercetare artistică și cartea de artist *“Silent Views”*, catalogul și identitatea vizuală a UNARTE, proiectul fotografic american de cercetare artistică, proiectul colectiv de cercetare artistică *“Petite Histoire”* finanțat printr-un grant AFCN și identitatea vizuală a website-ului UNARTE.

Urmează descrierea unei ultime fațete a traseului meu profesional și anume cea a activității manageriale, de coordonare și de evaluare în învățământul superior artistic, componentă ce a ocupat un loc important în activitatea mea din ultimii zece ani prin pozițiile și funcțiile ocupate și care a avut darul de a-mi oferi noi competențe, precum și o înțelegere aprofundată a fenomenului educațional. Sunt analizate patru dintre pozițiile cu rol decizional pe care le-am ocupat, respectiv cea de director al Departamentului Grafică din cadrul Universității Naționale de Arte din București pe durata a două mandate succesive

în perioada 2008-2012, cea de proector al Universității Naționale de Arte din București tot pentru două mandate, al doilea fiind în curs, din 2012 și până astăzi, calitatea de evaluator ARACIS începând cu anul 2012 și calitatea de director al Grant-ului CNFIS “*i_unarte: Politici și strategii de internaționalizare la UNARTE*” derulat în anul 2016. Aduc în discuție problematicile cu care m-am confruntat în calitățile mai sus menționate, obiectivele propuse, soluțiile găsite, realizările și rezultatele obținute precum și competențele de coordonare a unor colective mai mici sau mai mari, capacitatea de evaluare și, nu în ultimul rând, impactul pozitiv pe care multe dintre acțiunile întreprinse l-au avut la nivel instituțional.

Dacă prima parte a *Tezei de abilitare* analizează de o manieră critică, sistematică și cuantificabilă ansamblul activității mele profesionale de până acum, cea de-a doua secțiune intitulată *Planurile de dezvoltare a carierei* propune o proiecție în viitor a parcursului meu profesional, enunțarea unor posibile trasee evolutive precum și stabilirea unor obiective concrete care ar urma a fi atinse. Desigur, toate aceste deziderate pornesc de la o analiză realistă a activității pe care am depus-o până astăzi, de la dorințele personale de dezvoltare și de perfecționare, dar și de la necesitățile instituționale de evoluție și de transformare. Structurez această secțiune a tezei pe trei mari direcții de dezvoltare, și anume activitatea didactică, științifică și artistică, componenta managerială neputând face, în accepțiunea mea, obiectul unor astfel de proiecții dincolo de asumarea faptului că voi încerca să răspund și de acum înainte cu profesionalism tuturor provocărilor de această natură. Stabilesc astfel o serie de obiective pentru fiecare zonă în parte, putând fi amintite, printre altele, identificarea unor arii de competență în coordonarea studenților doctoranzi, interesul pentru perfecționarea cursurilor predate la nivelurile de licență și de masterat, derularea unor proiecte complexe de cercetare artistică care să implice studenții, elaborarea unor cursuri în limbi de circulație internațională adresate studenților Erasmus, identificarea unor viitoare subiecte de cercetare artistică și științifică care să poată fi finalizate sub forma unor proiecte editoriale și nu în cele din urmă identificarea unor teme majore de interes plastic capabile să redefinească propriul teritoriu și arsenal creativ în anii ce vor urma.

Conchid această teză de abilitare printr-o secțiune dedicată concluziilor, o ultimă analiză sintetică de această dată, care trece în revistă părțile pozitive ale activității mele din ultimii douăzeci de ani, ia în calcul aspectele care se cer a fi îmbunătățite și aduce în discuție dezideratele de evoluție ale carierei prin asumarea unor linii directoare de dezvoltare. Acest ultim capitol, ca de altfel întreaga teză de abilitare, constituie o încercare sinceră de surprindere a complexe topografii a activității mele artistice, didactice, științifice și manageriale, un portret, sper eu, cât mai fidel a ceea ce sunt din punct de vedere profesional și a ceea ce doresc să devin.

Conf. univ. dr. Eugen Alexandru Gustea